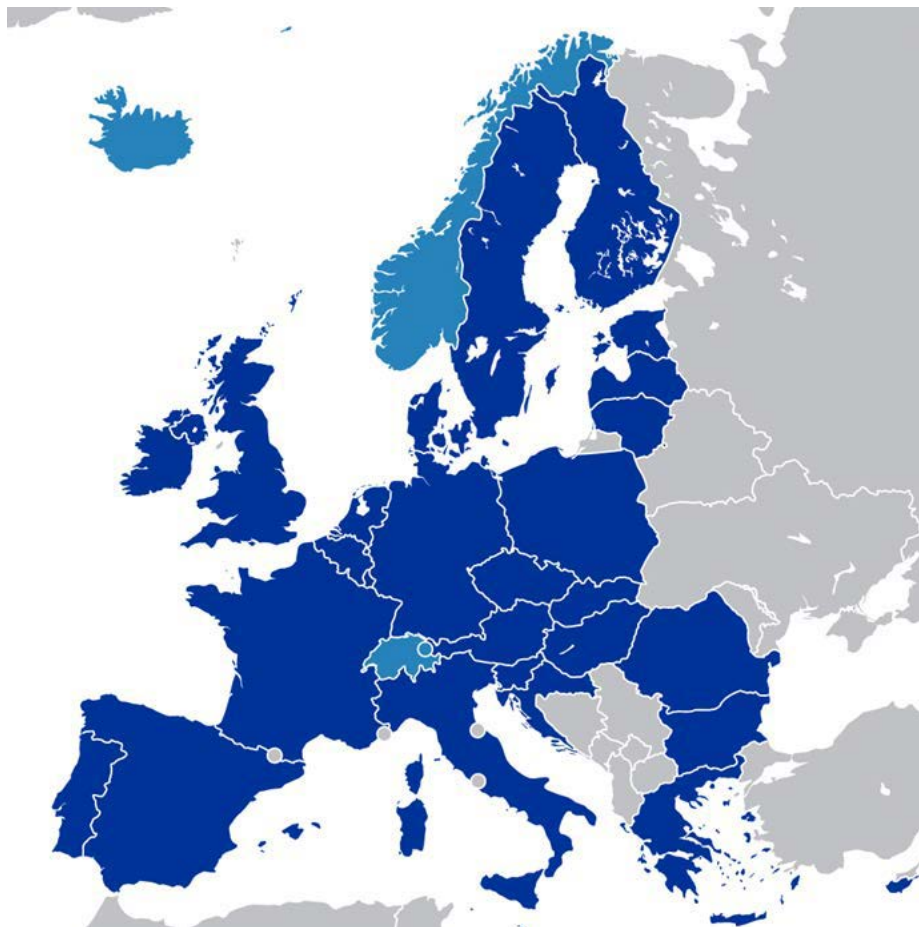

Klima- og miljødepartementets prioriterte EU/EØS-saker i 2018

KLD vil prioritere følgende saker i 2018:

- **Felles oppfyllelse av klimamål med EU**
- **Klima og transport**
- **Sirkulær økonomi: EUs plaststrategi og marin forsøpling**
- **Kjemikalier**
- **EØS-finansieringsordningene**

EØS-avtalen er den mest omfattende internasjonale avtalen Norge har inngått som også omfatter store deler av klima- og miljøpolitikken. KLD utarbeider hvert år en strategi for påvirkningsarbeidet overfor EU. Prioriteringene speiler EUs dagsorden med vekt på saker hvor Norge har interesser og forutsetninger for å bidra. Formålet er å forankre og spisse innsats og ressurser i departementets EU/EØS-arbeid.

Det har siden inngåelsen av EØS-avtalen vært et politisk ønske om et tett og forpliktende samarbeid med EU i klima- og miljøpolitikken. Samarbeidet med EU skjer i hovedsak innenfor rammen av EØS-avtalen, men favner også bredere. EØS-midlene forblir et strategisk virkemiddel og en viktig kanal for klima- og miljødialog med flere av EUs medlemsland. Norge og EU deler mange felles utfordringer på klima og miljø og har ofte sammenfallende interesser i utviklingen av den globale klima- og miljøpolitikken.

Status og saker i EU i 2018

EU står overfor mange utfordringer, men det tegnes også gradvis et bilde av en mer positiv europeisk agenda. Økonomien har begynt å ta seg opp og brexit har så langt ikke virket splittende eller lammende på EU27. Nasjonale valg i 2017 har i hovedsak befestet "europeiske verdier" i toneangivende medlemsland, mens demokratiske prinsipper forblir under press andre steder. Det er utløst en debatt om unionens visjon og fremtidige retning samtidig som det løpende arbeidet med å lage ny politikk og lovgiving går som vanlig.

I 2018 vil mye handle om å lande Juncker-kommisjonens prioriterte saker før Europaparlamentet (EP) oppløses for valg og Europakommisjonen skiftes ut i 2019. Klima- og miljøpolitikken er i så måte i rute. De senere års store politikkpakker er avklart politisk og på vei inn i en ny og mer teknisk fase. Det gjenstår like fullt enkelte nye klima- og miljøutspill fra denne Kommisjonen før den går av, også i saker hvor Norge har levert innspill og hvor det i 2018 kan bli rom for å ta en rolle i de politiske prosessene frem mot endelig vedtak i EU.

Mot slutten av 2017 ble det oppnådd politisk enighet om **klimarammeverket mot 2030** som skal sikre utslippsreduksjoner i perioden 2021-2030, slik at EU oppnår sitt mål om minst 40% kutt iht. 1990-nivå. Det dreier seg om et revidert regelverk for henholdsvis kvotehandelssystemet og for innsatsfordelingsforordningen som fastsetter nasjonale utslippsmål i ikke-kvotepiktig sektor (transport, bygg, avfall, og jordbruk og deler av industrien og petroleumssektoren), samt et regelverk for skog- og arealbrukssektoren.

Transport er et prioritert område for utslippskutt fram mot 2030, både i Norge og EU, og i 2018 vil ny politikkkutvikling på klimaområdet i hovedsak knyttes til denne sektoren. Klimaåret 2018 vil også preges av FN-møtet i Polen (COP24) som vil trekke opp en diskusjon om økt global ambisjon, blant annet på bakgrunn av IPCCs kommende rapport om 1,5 graders oppvarming, samtidig som EUs arbeid med en egen lavutslippsstrategi mot 2050 tar til.

På miljøområdet ble det ved utgangen av 2017 oppnådd politisk enighet om **det reviderte rammedirektivet for avfall, emballasje- og emballasjeavfallsdirektivet, deponidirektivet og tre andre avfallsdirektiver**, som sto sentralt i Kommisjonens første sirkulær økonomipakke fra desember 2015. Dette regelverket blir viktig for norsk avfallspolitikk og dermed også for norske kommuner og bransjeaktører. EUs andre sirkulær økonomipakke ble lagt frem i midten av januar 2018, med EUs **plaststrategi** som en viktig sak som også er av stor betydning for **marin forsøpling**. Det forventes et fokus på **kjemikalier** i 2018, muligens i form av en egen kjemikaliemelding. Kommisjonen vil også legge frem forslag til hvordan **koblinger mellom avfalls- kjemikalie- og produktregelverk** kan ivaretas, slik at helse- og miljøfarlige stoffer tas ut av det sirkulære kretsløpet.

Europakommisjonen er satt opp på en måte som tvinger frem sektorovergripende samarbeid og som setter beskyttelse av klima og miljø i sammenheng med andre viktige hensyn som vekst, jobber og helse. Dette gjelder ikke minst arbeidet med sirkulær økonomi som i tillegg er høyt forankret hos Kommisjonens nestleder, gitt miljøagendaens betydning for utviklingen av en grønn økonomi som utnytter ressurser på en bedre måte og styrker Europas konkurransekraft. Formannskapslandene (troikaen) har valgt **økoinnovasjon** som en inngang til miljøpolitiske diskusjoner om grønn omstilling, blant annet på de uformelle

ministermøtene hvor Norge deltar. Estland fikk frem rådskonklusjoner om økoinnovasjon og sirkulær økonomi på slutten av 2017 med vekt på behovet for en sammenhengende produktpolitikk, økt digitalisering og betydningen av økoinnovasjon for å oppnå et giftfritt miljø. Bulgaria har satt økoinnovasjon og luftkvalitet på dagsorden i første halvår 2018, mens Østerrike forventes å løfte frem transport når de tar over EU-formannskapet til høsten.

I 2018 vil EU fortsette å jobbe "horisontalt" for å sikre klimadimensjonen i EUs flerårige rammebudsjett og for å integrere FNs bærekraftsmål (SDG) i EUs ulike politikkområder. Kommisjonen fortsetter å ha et fokus på å sikre at EU-regelverk er treffsikkert og hensiktsmessig på et administrativt plan. Selv om regelverksgjennomganger ("REFIT Fitness Check") har "friskmeldt" deler av miljøregelverket, forblir det viktig å følge med på at disse prosessene ikke svekker viktige europeiske miljøbestemmelser.

Prioriterte saker for KLD

- **Felles oppfyllelse av klimamål med EU**

Norge har fulgt arbeidet med klimarammeverket tett fra starten for å påvirke politikktutviklingen i EU. Med hovedlinjene i klimarammeverket på plass i EU ligger det til rette for at Norges dialog med EU om en avtale om felles oppfyllelse av klimamålene for 2030 kan intensiveres i 2018. Det skal gjøres et arbeid for å fastslå hva EUs regelverk vil bety for Norge og forhandles med EU om inngåelse av en avtale om felles oppfyllelse. Det vil fremdeles kunne være aktuelt for Norge å øve påvirkning i forbindelse med at EU skal utarbeide regelverk som utfyller de overordnede rettsaktene i klimarammeverket.

- **Klima og transport**

Norge er tjent med regelverksutvikling på EU-nivå som gir insentiver til utvikling av lav- og nullutslippsteknologi i bilindustrien. Kommisjonens forslag til nye utslippskrav for personbiler og varebiler for tiden etter 2020 vil være gjenstand for politisk behandling i 2018. Et nytt regelverk for overvåking, rapportering og verifisering av CO₂-utslipp fra tunge kjøretøy er under utforming, og vil danne grunnlag for et forslag om fastsetting av utslippskrav for tunge kjøretøy i 2018. I samråd med SD, som har ansvar for regelverkene på norsk side, sendte Norge på vegne av nordiske miljø- og transportministre et brev til Europakommisjonen i 2017 for å kreve ambisjon i arbeidet med kjøretøystandarder. Innspillet ble fulgt opp med et seminar i Brussel hvor kommisjonen og næringsliv drøftet politiske rammebetingelser og teknologiske løsninger knyttet til grønn omstilling innenfor tungtransport.

KLD vil fortsette å følge aktivt med på utviklingen av EUs politikk på dette området, blant annet i samarbeid med Sverige som vil bygge videre på arbeidet med klima, transport og grønn konkurransekraft under sitt nordiske formannskap i 2018. KLD ser også rom for å bidra til EUs diskusjoner gjennom deling og profilering av relevante norske erfaringer og teknologiske løsninger, som for eksempel nyskapende maritime løsninger som kobles til nye forretningsmuligheter.

Den pågående revisjonen av fornybardirektivet vil også legge føringer for transportsektoren, blant annet gjennom vektleggingen av alternativ energi og biodrivstoff. KLD er opptatt av å styrke EUs bærekraftkriterier for biodrivstoff og støtte overgangen til avansert biodrivstoff. Kommisjonen har for øvrig varslet en ny bioøkonomistrategi som skal se på potensialet for bruk av råstoff fra skog og landbruk i drivstoff og andre produkter, i tillegg til at Kommisjonen vil konkretisere sitt arbeid med batterier og infrastruktur for alternative drivstoff i 2018.

- **EUs plaststrategi og marin forsøpling**

Norge har levert faglige og politiske innspill til EUs plaststrategi helt fra den tidlige høringsfasen. Marin forsøpling og plast ble også løftet på nordisk nivå i 2017, noe som resulterte i en nordisk plaststrategi og fellesnordiske politiske innspill til EU. KLD vil fortsette å fremme EUs plastagenda i 2018. Norge vil være tjent med konkrete tiltak og reguleringer på EU-nivå som kan redusere marin forsøpling og mikroplast. Prioriterte saker kan dreie seg om fastsetting av produktkrav på områder som kosmetikk, tekstiler og bildekk, tiltak for å begrense plast til engangsbruk og annet samarbeid for økt kunnskap om ulike typer plast i miljøet (mikroplast, biologisk nedbrytbart plast).

Hav står høyt på den internasjonale dagsorden med EU som en viktig partner for Norge. KLD vil engasjere EU i oppfølgingen av det norsk-initierte vedtaket i FNs Miljøforsamling om fremtidig organisering av det internasjonale arbeidet med marin forsøpling, hvor det skal rapporteres tilbake i FN i 2019. EU påtok seg en sentral rolle i det internasjonale havsamarbeidet gjennom sitt vertskap for Our Oceans –konferansen i 2017. Norge vil videreføre kontakter med Kommisjonen om dette arbeidet i 2018 som del av forberedelsene til Our Oceans-konferansen som Norge skal arrangere i 2019.

- **Kjemikalier**

I 2018 vil Kommisjonen legge frem forslag til ulike modeller for bedre koblinger mellom avfalls- kjemikalie- og produktregelverkene. Dette er et tema som Norge har vært med å sette på EUs agenda og KLD vil fortsette å bidra til dette arbeidet i den videre prosessen fremover.

Norge har gjennom mange år spilt en aktiv rolle for å regulere helse- og miljøfarlige kjemikalier på europeisk nivå og vil fortsette å gjøre det i 2018. EU-landene utgjør samlet en av de største produsentene av kjemiske produkter i verden, samtidig som EU er ledende på regulering av kjemikalier. Det viktigste verktøyet i EUs kjemikaliepolitikk ligger i den omfattende REACH-forordningen som gir regler for registrering, evaluering, godkjenning og begrensinger av kjemiske stoffer, mens det andre grunnleggende kjemikalierregelverket (CLP) handler om helse- og miljøfareklassifisering av kjemikalier. Begge regelverkene er gjenstand for evalueringer som vil komme til vurdering i 2018. REACH går for øvrig inn i en ny fase i 2018 når fristen for registrering av nye stoffer utløper, noe som på sikt også vil påvirke oppgaveporteføljen og finansieringsgrunnlaget til kjemikaliebyrå ECHA.

Det kan ligge an til en bredere policy-diskusjon på kjemikalier fremover. Kommisjonen har over tid jobbet med en strategi for et giftfritt miljø, blant annet etter påtrykk fra Norden. Det er mulig at deler av dette arbeidet vil skrives inn i en kjemikalie melding til sommeren, men det er ikke gitt. Norge vil i samarbeid med likesinnede land bidra til at kjemikalieagendaen blir

modnet og løftet på en måte og på et tidspunkt som kan skape en gode ramme for videre diskusjoner om EUs viktige kjemikaliepolitikk.

- **EØS-finansieringsordningene**

I 2017 ble de fleste MoU-avtaler med mottakerlandene for neste periode av EØS-midlene (2014-2021) ferdigforhandlet med en totalramme på 2,8 mrd. EURO (om lag 27 mrd. NOK). EØS-midlene består av to ordninger; EEA Grants og Norway Grants. Om lag 30 prosent av EØS-ordningen (EEA Grants) skal gå til klima, energi, miljø og lavutslippsutvikling, som ett av tre topp prioriterte områder. I tillegg skal det satses betydelig på næringssamarbeid, grønn innovasjon og forskning, hvor det også er betydelige miljøkomponenter. Kulturarv fortsetter å være et viktig samarbeidsområde for KLD.

I 2018 vil KLD har et fokus på å utvikle innholdet i programsamarbeidet med mottakerlandene i mer detalj. EØS-midlene blir blant annet viktige for å følge opp klimamål. Her vil innsatsen vris i retning av utslippsreducerende tiltak, mens vektleggingen av klimatilpasning trappes noe ned. Polen har som ledd i sitt vertskap for klimaforhandlingene i 2018 lansert en satsing på grønn omstilling og trepartssamarbeid ("Just transition") med koblinger til kullkraftsektoren med sine sysselsettingsutfordringer. Dette vil være en del av Norges klima-, energi- og næringssamarbeid med Polen under EØS-midlene og KLD vil samarbeide med andre etater for å styrke denne satsingen.

Påvirkningskanaler

KLD vil føre en aktiv europapolitikk. Vi vil jobbe for tidlig utvikling av nasjonale posisjoner og fremme disse overfor Kommisjonen, Europaparlamentet, EUs formannskap, andre medlemsland og relevante aktører, både på politisk- og embetsnivå. Vi ser det nordiske samarbeidet som en viktig plattform for EU-påvirkning. Norge er del av det uformelle Green Growth Group (GGG)-nettverket som består av landene som ønsker ambisjon i EUs klimapolitikk. GGG er en arena for politisk dialog i tillegg til å utgjøre en ramme for kontakt og samarbeid på saksbehandler- og ekspertnivået, ofte med Kommisjonen tilstede. På kjemikalieområdet har Norge nytte av et offensivt nordisk samarbeid og det bredere nettverket av likesinnede land som kaller seg "REACH-UP".

EØS-avtalen sikrer oss rett til deltakelse i Kommisjonens ekspertgrupper og miljøforvaltningen deltar i om lag 100 ulike arbeidsgrupper og komiteer. Dette er vår viktigste formelle påvirkningskanal og forblir et viktig virkemiddel for fortløpende norsk medvirkning på ekspertnivå. Norge har p.t. en nasjonal ekspert i Kommisjonens enhet med ansvar for klimapolitikken i ikke-kvotepiktig sektor.

Selv om KLD prioriterer noen få saker i påvirkningsarbeidet, pågår det et kontinuerlig arbeid med oppfølging av mange enkeltsaker på en rekke områder. Tidlig involvering og aktiv oppfølging av saker gjennom hele beslutningsprosessen er en forutsetning for en effektiv innlemmelse av regelverket i EØS-avtalen og for gjennomføring i norsk rett innen fristen. Når regelverk er vedtatt i EU er det lite rom for å gi EFTA/EØS-land innrømmelser og tilpasninger i sin gjennomføring. Rettidig innlemmelse og gjennomføring bidrar til at EFTA forblir en troverdig samarbeidspartner for EU. KLD vil bruke sitt formannskap i EFTAs miljøgruppe for å bidra til en effektiv oppfølging av EØS-avtalen på miljøområdet.

KLD legger også vekt på å involvere samfunnsaktører som næringslivets parter, forskning, kommunesektoren og miljøorganisasjoner i sitt EU/EØS-arbeid, blant annet gjennom EØS-referansegruppemøter og andre former for konsultasjoner ved behov. I 2018 er Norge og miljøforvaltningen med og markerer Det europeiske kulturarvåret som skal øke bevisstheten om kulturarvens sosiale og økonomiske betydning, hvor målet er å nå ut til mange mennesker.